

Izabela Obiedzinski
Redovisningschef kommunkoncern

Kommunstyrelsen

Framtida ansvar för kommunala småbåtshamnar

Sammanfattning

AB Visit Trelleborg har, genom ett samverkansavtal med tekniska servicenämnden, huvudmannaskapet för de kommunala småbåtshamnarna i Gislövs läge, Skåre och Smygehuks hamn. Ovanstående lösning har dock medfört skattetekniska frågeställningar som behöver klargöras. Huvudmannaskapet har därför utretts och förtydligats. Konsultföretaget Ramböll tilldelades utredningen 2021 och tog fram tre olika alternativ där nuvarande två parter i kommunkoncernen samt Trelleborgs Hamn AB fanns med i förslagen. Kommunledningsförvaltningen föreslår att tekniska servicenämnden fortsatt tilldelas huvudmannaskapet. AB Visit Trelleborg ska ha en roll i utvecklingen av destinationsvarumärket. Därutöver föreslås att utredningens generella rekommendationer och omvärldsanalys beaktas i arbetet med att skapa ett tydligt ansvar och en långsiktig planering för småbåtshamnarna i kommunen.

Beslutsunderlag

Kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse, Framtida ansvar för kommunala småbåtshamnar, KS 2022/648, 2022-12-28

Rambölls utredning, Framtida ansvar för kommunala småbåtshamnar, september 2021

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås besluta att föreslå kommunstyrelsen besluta att föreslå kommunfullmäktige besluta

att tilldela tekniska servicenämnden huvudmannaskapet för drift, skötsel och underhåll avseende de kommunala småbåtshamnarna

att enligt utredningens, gjord av Ramböll, generella rekommendationer säkerställa en långsiktig, effektiv och kvalitativ utveckling av småbåtshamnarna i samarbete mellan olika aktörer inom Trelleborgs kommunkoncern.

Beslutet skickas till

AB Visit Trelleborg
Trelleborgs Hamn AB
Tekniska servicenämnden

Ärendet

AB Visit Trelleborg har sedan 2020 via ägardirektiv och ett samverkansavtal med tekniska servicenämnden tilldelats ansvaret för de kommunala småbåtshamnarna i Gislövs läge, Skåre och Smygehamn där syftet har varit att tillskapa en tydligare sammanhållen hantering och därmed uppnå en ökad attraktionskraft och en effektivare löpande hamndrift.

Efter ovanstående förändring har dock skattetekniska frågeställningar framkommit vilka behöver adresseras och klargöras. Gällande lagstiftning anger att om ett bolag faktureras kostnader som inte motsvaras av tillhandahållna tjänster eller varor, eller om det inte kan påvisas att kostnaden varit nödvändig för bolagets verksamhet, är den ingående moms inte avdragsgill för bolaget.

Med anledning av detta väcktes frågan kring vilket huvudmannaskap som är mest lämpligt för Trelleborgs kommun som dels säkrar långsiktig och kostnadseffektiv drift och underhåll, dels tillvaratar småbåtshamnars möjlighet att bidra till lokal attraktivitet och destinationsutveckling. Utöver detta finns även Trelleborgs Hamn AB i kommunens koncern som besitter specialkompetens inom hamndrift.

Sammanfattning konsultrapport

Uppdrag och genomförande

Konsultbolaget Ramböll tilldelades uppdraget att i en utredning belysa ett framtida huvudmannaskap för småbåtshamnarna med perspektiv såsom koncernekonomi, hållbar samhällsplanering och särskild kompetens inom hamnområdet.

En politisk ambition om att ytterligare höja småbåtshamnarnas attraktionskraft har tidigare uttalats samt att småbåtshamnarna kan bidra till att stärka bilden av ett attraktivt friluftsliv i Trelleborgs kommun vilket skulle kunna påverka projektet Kuststad 2025 positivt.

Projektmetodiken fokuserade på ett iterativt tillvägagångssätt genom flera diskussioner av framväxande leverans med Trelleborgs kommun

Utredningen berör småbåtshamnarnas nuläge och grundförutsättningar, redovisar en omvärldsorientering som belyser ett antal lärdomar från andra småbåtshamnar och liknande utredningar i andra kommuner.

Målet för utredningen var att sammanställa två till tre rekommenderade alternativ för en vidare politisk beredning.

Rambölls arbetsmetod har bestått av samtal med andra kommuner. Analys av utredningar som belyser småbåtshamnars driftsformer. Intervjuer med nyckelaktörer vid tekniska serviceförvaltningen, AB Visit Trelleborg och Trelleborgs Hamn AB och samtal med hamnexperter samt finansieringsexperter.

Utredningens tre föreslagna alternativ

För Trelleborgs kommuns vidkommande ser utredningen tre huvudsakliga alternativ för ett framtida huvudmannaskap. Det bör understrykas att andra former av huvudmannaskap har undersökts men avförts då de inte har varit adekvata eller motiverade driftformer; bland annat hamnar i föreningsdrift och ett scenario med AB Visit Trelleborg som fullt ansvarig för verksamheten. Utredningen rekommenderar att välja ett av nedan tre alternativ:

Alt.	Ansvar och huvudmannaskap*	Utredningens kommentarer – sammanfattning
Alt. 1	Tekniska servicenämnden som huvudman för anläggning, underhåll och drift av samtliga småbåtshamnar; anläggningar och drift på såväl land som i vatten.	Liknar nuläget och är därmed enkelt att realisera. Kan vara en svaghet att småbåtshamnar har begränsade likheter med nämndens andra verksamheter.
Alt. 2	Trelleborgs Hamn AB får ansvar för hamnarnas delar/anläggningar i anslutning till vatten. Som en s.k. <i>köpt tjänst</i> av kommunen och tekniska servicenämnden behåller kommunen ansvar för det offentliga rummet och annan landverksamhet.	Utredningen ser en eventuell potential att nå lägre kostnader genom hamnkompetens och stordriftsfördelar. Ett avtal mellan kommunen och Trelleborgs Hamn AB upprättas. Finns en risk att småbåtshamnarna får minskad prioritet i en stor organisation med höga kostnader för andra delar av verksamheten. Finns en hög kompetens inom miljöområdet hos hamnarna som kan tillvaratas.
Alt. 3	Trelleborgs Hamn AB övertar i princip fullt ansvar och finansierar verksamheten i egen regi med justerat ägardirektiv samt avtal med tekniska serviceförvaltningen om ej vattennära delar.	Innebär en ca 20 procent lägre total kostnad då bolagsskatten sjunker vilket dock bör vägas mot att verksamheten utgör en bråkdel av Trelleborgs Hamn AB:s verksamhet som kan påverka småbåtshamnarnas utveckling och prioritet negativt över tid. Det blir en lägre grad av påverkan från kommunfullmäktige. Finns hög kompetens inom miljöområdet hos hamnarna som kan tillvaratas.

*I samtliga tre alternativ ska AB Visit Trelleborg bistå med kompetens beträffande destinationsutveckling. Utredningen föreslår vidare att gemensamt ansvarstagande mellan parterna främjas genom en samlingsgrupp.

Generella rekommendationer avseende huvudmannaskap

Trelleborgs kommun bör etablera en helhetsinriktning för småbåtshamnarna, med en strategi och en plan för en långsiktig utveckling vilket saknas idag. Men givet att en övergripande plan tvärs alla intressenter bedöms kräva en relativt lång process att färdigställa, så föreslås det som ett nästa steg under ledning av beslutad huvudman. En plan bör bland annat besvara frågan vad Trelleborg vill uppnå med sina småbåtshamnar och vad som är mest prioriterat; exempelvis destinationsvarumärket, boendemiljön, båtutrustning eller det lokala näringslivet.

Trelleborgs kommun bör etablera en tydlig rollfördelning mellan berörda parter, som grund för långsiktigt och personoberoende samarbete oavsett beslut. Det skulle åstadkomma en helhetsutveckling som är i linje med den politiska viljan, där huvudmannen tar ett ledarskap och säkrar förankring hos politiken.

Generella ekonomiska bedömningar och kommentarer

Driftkostnaden för småbåtshamnarna bedöms vara ca 12–14 mnkr per år, drivet av de sjötekniskt utmanande småbåtshamnarna. Investeringar kan bli aktuella framgent i Smygehamn. Uppskattade och möjliga intäkter utgör endast en bråkdel av kostnaderna. Omvärldsanalysen gav att muddring bekostas oftast av kommunen.

Kommunen bör säkerställa att huvudmannen får och tar ett utvecklingsansvar snarare än ett kortsiktigt driftsansvar för att säkra en långsiktig kostnadseffektivitet.

Vidare bör man etablera en realistisk och affärsmässigt välgrundad syn på långsiktiga intäkter som avses genereras – exempelvis från olika typer av besökare. Ett mål bör vara att bibehålla en långsiktig utvecklingslinje, med så förutsägbara ekonomiska förutsättningar som möjligt från år till år. Av ovan anledningar är det viktigt att förbereda för att färdigställa tänkt huvudmannaskap och upplägg, inklusive eventuella avtal och transaktionsupplägg. Ett helhetsgrepp leder till ökad förutsägbarhet kring investeringar och en bättre framförhållning i budgetarbetet.

Omvärldsanalys – andra kommuner

I andra kommuner ligger ansvaret ofta hos motsvarigheten till tekniska servicenämnden eller tillsammans med en kommersiell hamnverksamhet. Andra kommuner rekommenderar att formulera konkreta mål som förenklar uppföljningen kring hur det går för småbåtshamnarna. Det bör finnas en tydlig strategi som underlättar arbete med ständig förbättring. För att skapa ökad kontroll över småbåtshamnarnas utveckling, och en starkare tillit mellan involverade parter, har andra kommuner tillämpat ett antal stödjande processer och rutiner:

Processbeskrivning – skapar bra förutsättningar för en god dialog mellan inblandade parter och ger alla inblandade en gemensam bild av vad som ska göras, vem det ska göras av och när det ska göras.

Kontrollprogram – ökar förutsägbarhet av framtida investeringar genom att skapa en regelbundenhet kring vad i hamnarna som ska kontrolleras och med vilka intervall.

Underhållsplan – som skapas årligen för de kommande fem åren samt en 10-årshorisont och som granskas årligen för eventuella uppkommande underhållsbehov och i samband med budgetbeslut.

Kommunledningsförvaltningens rekommenderade alternativ

Kommunledningsförvaltningen rekommenderar att tekniska servicenämnden fortsätter att ha ett huvudmannaskap men att det förtydligas i reglementet.

AB Visit Trelleborg ska ha en roll i utvecklingen av destinationsvarumärket. Därutöver ska utredningens generella rekommendationer och omvärldsanalys beaktas i arbetet med att skapa ett tydligt huvudmannaskap och en långsiktig planering för småbåtshamnarna i Trelleborgs kommun.